

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje. Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računari naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptaju, gledališko poslopije štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 80, za 1/2 strani K 40, za 1/4 strani K 20, za 1/8 strani K 10, za 1/16 strani K 5, za 1/32 strani K 2:50, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 11.

V Ptaju v nedeljo dne 17. marca 1912.

XIII. letnik.

Telegram.

Nevarni razvitek italijansko-turške vojske!

Dunaj, 13. marca. Italijani hočejo doslej zanje brezuspešno vojsko v Evropo zanesti. Ko te vrstice pišemo, se bodejo že brčkone v Solonihu prvi ojstri strelji začuli. Italijanska vlada je namreč sklenila, da bombardira pristan Solonichi. S tem dobi vojska vse drugo lice. Solonichi je največje trgovsko mesto na Balkanu in središče trgovine vseh držav. Bombardiranje torej ne bode škodovalo le Turkem, marveč vsej trgovini in zlasti avstro-ogrskim interesom. Evropejski mir je v tem trenutku v največji navarnosti. Prihodnji dnevi in ure so zgodovinsko-odločilnega pomena tudi pred nami stoji strah krvave vojske.

Vse za ljudstvo . . .

Ej, saj jih poznate, sladke besede, s katerimi se je že leta in leta lačnim kamenje mesto trubi ponujalo; — „vse za ljudstvo“, vpijejo pripripi zagovorniki in zastopniki v farizejski svoji hinavščini . . . Mi nimamo prave, resnične demokracije, — to je resnica in na tej bolezni trpi vse gospodarsko ter kulturno življenje. Prave demokracije nimamo, — to se pravi: ničesar ne zmaga, kar se je iz ljudstva samega porodilo, ničesar se ne prizna, kar bil ljudstvu kot takemu pomagalo. „Vse za ljudstvo“ je le lepa beseda, s katero preslepijo posamezniki veliko množico, ki je v stoletni duševni ter telesni zanemarjenosti pozabila na lastne misli in lastne čine! „Vse za ljudstvo“, tulijo znani „rodoljubi“ in — si polnijo na račun tega ljudstva svoje žepce . . . Gotovo, gotovo, po vsej naši državi se ne

dela ljudske politike. Preje pridejo vsi mogoči interesi nego dobro ljudstva! Vlada ni in še dolgo ne bode dobrohotna mati narodov. Široki sloji so ji prej kot slej molzna krava, da izboljša življenje drugim stanovom. Vse to je rezbena in vsega tega i mi ne zanikamo. Kmet, obrtnik, delavec, to so stebri državnega poslopija, ali sleherna podstrešna luknjica se zdi odločilnim možem v državi važnejša. Vse to je znano in vse jamranje ne pomaga nič. To je stara pesem: ministrom se meče tisočake penzije v naročje, diurniste pa se pušča v jetiki umirati; duhovnikom se dovoljuje milijone priboljška, kmetom pa se roga eksekutor; oficirjem se izboljšava plačo, vojake pa se pušča brez večerje. In vsa ta kričeca nasprotja se krije s sladkim nasmehom, z brezplačnimi blagoslovi in z narodno-navdušenimi klici: vse za ljudstvo . . .

Vse to vemo in vse to so nam tudi že razni ljudje tisočkrat prežveketali. Le nekaj je treba tu še posebej naglašati. Drugi avstrijski narodi so v vsakem oziru močni in krepki, — morejo se vkljub tem slabim razmeram razvijati, zamorejo si sami pomagati; — slovensko ljudstvo pa je majhno, šibko, slabotno in nima moči, da bi se v takih razmerah na površju obdržalo. Pa še nekaj: drugi narodi zamorejo se vsled svojega kulturnega, političnega in gospodarskega razvitka svojih trovov in parasitov otresti, — pri Slovencih pa izsesavajo slovenski voditelji vbojemu ljudstvu še tiste kapljice krvi, katere jim je slaba državna politika pustila.

Tisoč dokazov imamo za to trditev! Ni nam treba opozarjati na neodpušljive grehe klerikalnih „konzumov“ in slovenskih posojilnic. Kajti kletve prizadetih kmetov in solze iz svoje grude pregnanih žena ter otrok še niso pozabljene. Tudi nam ni treba opozarjati na narodnjaško-slovenske župane, okrajne načelnike, na prvaške oduševane advokate, na znani lov po

testamentih, na farovške dedščine, na štolnske sleparije, — vse to, kar vidimo in obojamo vsak dan in kar se vendar vsled nezavednosti vbolega ljudstva ne da odpraviti. Popisali bi lahko celo knjigo, ako bi le najgorostnejša dejstva te vrste poročali. Ali pametni ljudje opazujejo to itak vsak dan in neumnim „dokaže“ najmlajši kaplan, da je sneg črn ali da je ravna črta podobna krogu . . .

Najznačilneje se kaže prvaško odiranje ljudstva v zadnjem času pri raznih javnih zastopih. Nikjer na božjem svetu bi se n. pr. niti najzagriženejši človek ne upal zagovarjati političnega zločina, ki ga tvori slovenska obstrukcija v štajerskem deželnem zboru. Ta obstrukcija je lumparija tako ostudne vrste, da se človek le čudi nad neverjetno predrznostjo slovensko-klerikalnih poslancev. Ničesar se ni zgodilo, kar bi to obstrukcijo opravičilo; ničesar ni se ni zgodilo, kar bi slovenske deželne poslance prisililo, da preprečijo vse gospodarsko delo za štajersko deželo. In ničesar nimajo ti poslanci od brezvestne obstrukcije v deželni zbornici pričakovati . . . Zunaj strada ljudstvo, — slovenski poslanci pa popivajo na „igrah“ dvomljivih „Marijinih devic“. Zunaj se delajo dolgovi na račun ljudstva, — slovenski poslanci pa pojejo in vriskajo od veselja. Štajerska dežela hiti proti beraštvu, — slovenski poslanci pa kričijo staro farizejsko laž, da „delajo za ljudstvo“ . . .

Res, res, — slovenski poslanci „delajo“ za slovensko ljudstvo, delajo v potu svojega obraza, delajo z vsem močmi, — slovenski poslanci delajo za slovensko ljudstvo — — grob . . .

MOJA STARA

izkušnja me uči, da rabim za negovanje moje kože le Stecke n-pfer-lilijino-mlečno milo od trdke Bergmann & Co., Tetschen a/E. Kos za 80 h se dobi povesd 229

Zločini v čenstohovskem samostanu.

(Nadaljevanje).

Dne 7. marca se je pred sodiščem v Pertrikovu končala sodnijska razprava o teh pobožnih zločincih. Obsojeni so bili: pater Damas Macoch na 12 let jece in na dosmrtno prognanstvo v Sibirijo (zaradi umora, ponaredbe javnih spisov, poneverbe in tatvine); Helena Macoch na dve leti težke ječe; — ostali obtoženci na ječo do 5 let.

V naslednem podamo natančno poročilo o sodnijski razpravi.

Toženi so: *Menih* Damas Macoch, Izidor Starzewski, Bazil Olešenski, Helena Macoch-Krzyzanovski, samostanski ključavničar Jožef Pertkiewitz, voznik Vincencij Pianku in Lucien Wyganovski.

Prvi razpravni dan.

Razprava razkriva početje pavlanskih mehov v čenstohovskem samostanu, ki je obenem

največja božja pot poljska in kamor donajajo pobožni Poljaki dan za dnevom cela premoženja — božja pot, ki se po svoji slavi in po svojih dohodkih more primerjati pač edinole s francoskim Lourdom. Da pa vsaj nekoliko seznanimo svoje čitatelje s početjem teh menihov, katerim je bila zaupana ta največja poljska božja pot, se hočemo nekoliko natančneje baviti s celim procesom.

Pred začetkom razprave se je nabralo tisoče in tisoče radovednežev. Že na vse zgodaj je bilo sodišče obkoljeno od več tisoč ljudi, ki so čakali na začetek senzacionalnega procesa. Velika množina vojakov, orožnikov in policijskih uradnikov je le z največjim trudom vzdrževala red. V sodnem poslopiju se za časa tega procesa sploh ne bo vršila nobena druga razprava. Ostale razprave se vrše v Lodzu, Čenstohovu in Goznowicah, kamor so že odpotovali sodniki, odvetniki in obtoženci. Pri izbiri občinstva, ki naj prisostvuje razpravi, so bili zelo natančni. Predvsem so navzoči mnogi visoki častniki, vladni uradniki, pravoslavni in katoliški duhovniki v ornatu in pa člani poljske aristokracije. Pri raz-

pravi je navzočih tudi mnogo poljskih, ruskih, nemških, francoskih in angleških častnikarjev.

Veliko senzacijo je vzbujalo, kako so pripeljali obtožence. Najprej je prikoral močan vojaški oddelek z nasajenimi bajoneti, za temi glavni obtoženez Damas Macoch, obdan od orožnikov in vojakov. Macoch je srednjevelik, širokopleč, inteligentno izgledajoč mož z gladkobritim obrazom in črnimi lasmi. Tonzura se še vedno pozna. Poleg njega sedi zamišljen in popolnoma potr 39letni menih Izidor Starzewski. Ta je širokega obraza, ima udrt, širok nos in debele ustnice. Z isticami in rokami miga in moli. Tudi 47letni pater Bazil Olesinski, ki je že precej siv, izgleda jako prestrašen in potr, četudi je bil do zdaj proti kavčiji 10.000 kron na prostih nogah. Vsi trije menihi so oblečeni v civilno obleko, ker jih je papež iz cerkve izobčil . . .

Najbolj se seveda interesirajo za junakinjo čenstohovske samostanske tragedije, za Heleno Macochovo, rojeno Krzyzanovsko. Tudi to je privedel poseben oddelek vojakov in sta jo morala dva vojaka podpirati, da se od slabosti ni zgru-

